

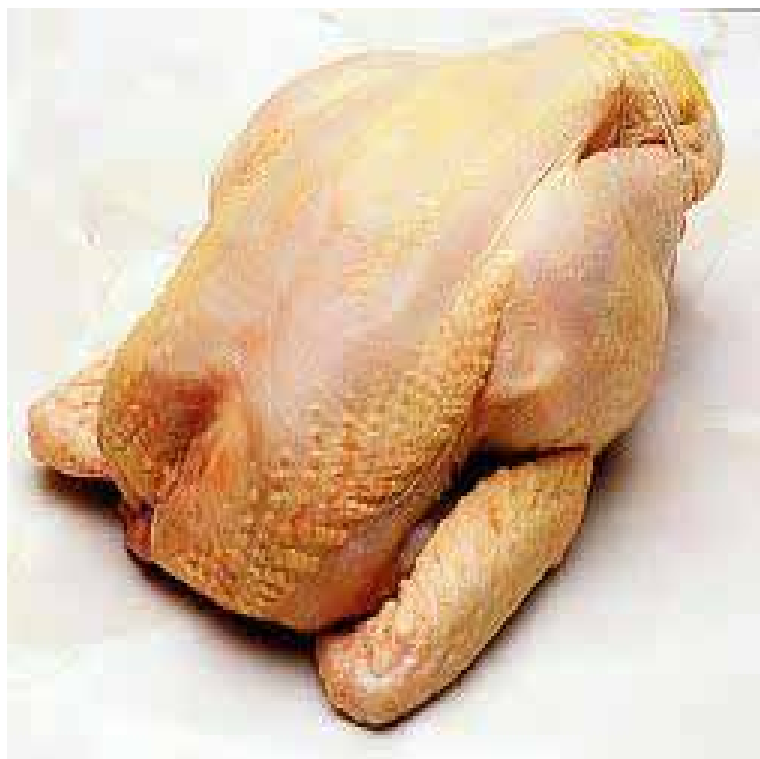

АКТИВНИ ПОТРОШАЧИ

5/2011

<http://aktivnipotrosaci.info>

Садржај

Основна права потрошача 2

ОКРУГЛИ СТО 3

Примена новог Закона о заштити потрошача 4

Привредна комора Србије - радионица 6

НЕЗАВИСНО ТЕСТИРАЊЕ УНАПРЕЂУЈЕ КОНКУЕНТНОСТ 7

Рафинисана јестива сунцокретова уља произведена у Србији 8

Потрошачка корпа југа Србије 10

Испитивање квалитета пилећег меса - добар квалитет 12

СТАНДАРД Потрошачки барометар 13

КОМЕНТАР Отворено писмо Влади Републике Србије 14

Вечерњи Лист И у Хрватској потрошачи скупо плаћају стамбене кредите 15

ОСНОВНА ПРАВА ПОТРОШАЧА

9. априла 1985. године Генерална скупштина УН је резолуцијом 39/248 усвојила Упутство за заштиту потрошача. Упутство даје владама, посебно земљама у развоју, оквире за разраду политике и законодавства у области заштите потрошача. Оно такође сугерише и интернационалну сарадњу на том плану.

Поред многих циљева у области заштите потрошача, овим упутством су прокламована и основна права потрошача која владе земаља чланица УН требају испоштовати.

Октобра месеца 2010.године, доношењем новог Закона о заштити потрошача Републике Србије, детаљније, обједињено на једном месту, решавају се питања заштите потрошача у нашој земљи.

Жеља нам је да вас у овом броју нашег листа упознамо са вашим основним правима у улози потрошача и тиме иницирамо њихово доследније и потпуније поштовање.

Основна права потрошача су:

ПРАВО НА ЗАДОВОЉЕЊЕ ОСНОВНИХ ПОТРЕБА

– подразумева доступност нанужних производа и услуга: хране, одеће и обуће, стамбеног простора, здравствене заштите, образовања и хигијене.

ПРАВО НА БЕЗБЕДНОСТ

– подразумева заштиту од робе и услуга које су опасне по живот, здравље, имовину или животну средину или робе чије је поседовање или употреба забрањена;

ПРАВО НА ОБАВЕШТЕНОСТ

– подразумева располагање чињеницама од значаја за правилан избор и заштиту од непоштене рекламе или од ознака на производима који могу да доведу у заблуду.

ПРАВО НА ИЗБОР

– подразумева могућност избора између више производа и услуга, по приступачним ценама и уз гарантовано добар квалитет.

ПРАВО НА УЧЕШЋЕ

– подразумева заступљеност интереса потрошача у поступку доношења и спровођења политике заштите потрошача и могућност да преко удружења за заштиту потрошача буде заступљен у поступку усвајања и спровођења политике заштите

потрошача.

ПРАВО НА ПРАВНУ ЗАШТИТУ

– подразумева заштиту права потрошача у законом предвиђеном поступку у случају повреде његовог права и накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му причини трговац.

ПРАВО НА ОБРАЗОВАЊЕ

– подразумева стицање основних знања и вештина неопходних за правилан и поуздан избор производа и услуга, као и знања о основним правима и дужностима потрошача и начину њиховог остваривања;

ПРАВО НА ЗДРАВУ И ОДРЖИВУ ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

– Право на здраву и одрживу животну средину - живот и рад у средини која није штетна за здравље и добробит садашње и будућих генерација и располагање тачним подацима неопходним за процену ризика који животна средина представља за здравље и добробит људи.

ОКРУГЛИ СТО

У оквиру пројекта "ПОДРШКА ОДРЖИВОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ ПОТРОШАЧА" (Consumers SOS), који уз финансијску подршку ЕУ реализују Партнерске организације (Бугарска национална асоцијација "Активни потрошачи", Центар за заштиту потрошача ФОРУМ Ниш и Градска организација потрошача Лесковац), одржан је округли сто:

ПРИМЕНА НОВОГ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПОТРОШАЧА

Тема:

Сарадња и партнерство између државних институција, локалних власти и организација потрошача

Уводна излагања:

1. Тумачење и спровођење Закона о заштити потрошача,
 - Обавезе трговаца и пружаоца услуга
 - Услуге од општег економског интереса
 - Туристичка путовања
2. Презентација надлежности установа у области заштите потрошача, активности и резултати:
 - Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде – Одељење за заштиту потрошача
 - Регионална саветовалишта потрошача
 - Медијација као модел решавања потрошачких спорова
3. Размена информација о опасним метеријама и потенцијалним ризицима на тржишту – искуства у земљама ЕУ.

Учесници:

Представници Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде Републике Србије,
 Представници ПКС и РПК Ниш,
 Представник Центра за медијацију Републике Србије,
 Представник Бугарске Националне Асоцијације Потрошача АКТИВНИ ПОТРОШАЧ,
 Представник Центра за заштиту потрошача ФОРУМ,
 Представник Градске организације потрошача Лесковац

Округли сто је одржан дана 27.04.2011. године у великој сали Регионалне привредне коморе Ниш са почетком у 11,00 часова.

ПРИМЕНА НОВОГ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПОТРОШАЧА

Основне информације

Потрошач је физичко лице које купује робу или услуге за своје потребе, а не у пословне сврхе.

Трговац је физичко или правно лице које наступа на тржишту – бави се продајом робе, пружањем услуга или било каквом другом комерцијалном делатношћу.

Свака куповина представља закључење уговора о продаји робе.

Сваки одређени посао, као што је израда или оправка одређене ствари представља уговор о пружању услуга.

Норме Закона о заштити потрошача су императивне природе – не могу се уговором ограничити или искључити – и примењују се уколико се у одређеном предуговорном или уговорном односу налазе трговац и потрошач. За питања нерегулисана Законом о заштити потрошача, као општи, најчешће ће се примењивати Закон о облигационим односима.

Трговац има посебне дужности при истицању цене, обавештавању потрошача, поштенем пословању, закључивању правичних одредби у типским уговорима, а додатна правила важе за робу купљену преко средстава комуникације на даљину – нпр. преко ТВ продаје или Интернета.

Члан 16. Закона о заштити потрошача регулише дужност трговца да обавештава потрошаче и пре закључења уговора. Овим чланом се, између осталог, прописује дужност обавештавања о начину на који се поступа по притужбама потрошача. Трговац је дужан да на јасан начин обавести потрошача о начину поступања при рекламацији, уколико настане проблем са робом, односно како ће недостатак моћи да рекламира. Потрошач има право да захтева поништај уговора у року од годину дана уколико трговац није поступио у складу са обавезом обавештавања.

Саобразност и гаранција

Као професионалац који се бави продајом одређене робе и у положају је веће информисаности и одговорности за своје пословање од потрошача, трговац је дужан да потрошачу испоручи робу која је саобразна уговору. Трговац одговара за несаобразност која је постојала у часу преласка ризика на потрошача, без обзира на то да ли је за несаобразност знао. Прелазак ризика је тренутак предаје робе потрошачу или трећем лицу које је одредио потрошач, а које није превозник или отпремник.

Треба разликовати два појма: с једне стране, саобразност робе или услуге (warranty, conformity), која представља законску категорију - одговорност трговца да роба или услуга буду у складу са уобичајеним радом или посебним захтевима потрошача и гаранцију (guarantee), којом трговац и произвођач могу да гарантују за своју робу или услугу посебном изјавом која представља додатни, вољни корак, којим се потрошачу могу обећати посебне погодности, али искључиво више у односу на законске одредбе.

„Саобразност“ значи да је трговац дужан да потрошачу испоручи робу која:

- има својства потребна за редовну употребу робе исте врсте;
- одговара опису који је дао трговац и ако има својства робе коју је трговац показао потрошачу као узорак или модел;
- по квалитету и функционисању одговара ономе што је уобичајено код робе исте врсте и што потрошач може основано да очекује с обзиром на природу робе и јавна обећања о посебним својствима робе;
- има својстава потребна за нарочиту употребу за коју је потрошач набавља, под условом да је трговцу у моменту куповине било или морало бити познато да потрошач робу набавља за нарочиту употребу;

Роба је саобразна, с обзиром на њену природу, уколико по квалитету и функционисању одговара разумним очекивањима рада за одређену врсту робе. Тако, се потрошач не може позивати на несаобразност за нпр. такозвану потрошну робу – хлеб, сијалице за ауто, батерије и сл. у пуном року од две године, јер се саобразност, ваљаност, од овакве врсте робе очекује сразмено року трајања.

Уколико роба не испуњава било који од наведених четири услова онда је несаобразна уговору.

Ако постоји несаобразност робе уговореном, потрошач на првом месту има право да захтева од трговца да се та несаобразност отклони оправком или заменом, по избору потрошача. Уколико је проблем већ настао, трговац може потрошачу понудити посебне погодности не би ли се определио прво за поправку, али га не може уговором обавезати да одустане од замене.

Трговац сноси све трошкове који су неопходни да би се роба оправила или заменила – нпр. рад, материјал, преузимање и испоруку робе и не може искључити ову одговорност, нити захтевати од потрошача да робу сам носи у сервис!

Свака оправка или замена мора се извршити у примереном року, без накнаде и без значајнијих неугодности за потрошача.

Примерен рок зависи од природе робе и несаобразности (не износи 45 дана за сву робу) а питање је правног стандарда и добрих пословних обичаја (за мобилни телефон може бити пар дана, за компликованији квар веш машине и до 30).

Значајније неугодности за потрошача цене се у зависности од околности случаја – од конкретног потрошача, броја оправки, цене робе. Ако до отклањања несаобразности оправком или заменом не дође у примереном року потрошач има право да захтева снижење цене или да изјави да раскида уговор.

Услуга је саобразна уговореној ако:

- има редовна својства, услуге исте врсте;
- по садржини, квалитету и сврси одговара опису који је трговац пре закључења уговора дао огласом или на други начин;
- одговара опису који је трговац дао огласом или док је пружао услугу, под условом да је то могло да утиче на одлуку потрошача;
- одговара основаним очекивањима с обзиром на природу услуге и јавна обећања трговца;
- има посебна својства која је потрошач захтевао, које је трговац знао или је морао да зна у тренутку закључења уговора.

Уколико услуга не испуњава било који од ова четири услова онда је несаобразна уговору.

Ако је извршена услуга несаобразна уговору, потрошач има право на отклањање несаобразности вршењем услуге која је првобитно уговорена. Ако трговац (пружалац услуге) докаже да је отклањање несаобразности извршењем услуге која је првобитно уговорена немогуће, или противправно, или да оно представља несразмеран терет за трговца, потрошач може захтевати снижење цене или изјавити да раскида уговор.

За све остало, ако извршена услуга није саобразна уговору о пружању услуга, Закон прописује сходну примену правила о одговорности трговца за несаобразност робе уговору.

За разлику од досадашњих прописа, Закон о заштити потрошача предвиђа гаранцију као додатни, уговорни корак, којим трговац или произвођач (давалац гаранције) нуди посебне погодности својим потрошачима. Свака изјава трговца (посебно оглашавање!) којом износи одређену тврдњу о квалитету или својствима производа, као и подршке коју пружа након куповине, сматра се гаранцијом.

Трговац није дужан да гаранцију издаје у писменој форми, осим на захтев потрошача, али поседовање писмене гаранције олакшава пословање.

Трговац одговара и за посебна обећања која је дао произвођач или друго овлашћено лице, уколико је за њих знао или могао знати.

Посебно је предвиђена забрана злоупотребе речи гаранција и прекршајна санкција, што значи да се гаранцијом не могу утицати, мењати или приказивати као посебна погодност права која потрошач има на основу саобразности робе.

Привредна комора Србије

Одржана радионица поводом спровођења Закона о заштити потрошача

Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде у сарадњи са Привредном комором Србије и уз подршку Бироа за техничку помоћ и размену информација (ТАІЕХ) у оквиру Генералног директората за проширење Европске комисије, организовало је дводневну радионицу (29. и 30. марта 2011. године) на тему „Продаја робе и пратеће гаранције, продаја на даљину и ван пословних просторија“. Радионица је одржана у Привредној комори Србије у Београду, поводом спровођења новог Закона о заштити потрошача.

Том приликом, учесницима су се обратили помоћник министра мр Љиљана Станковић, представник Делегације Европске уније у Србији и мр Гордана Хашимбеговић, секретар Удружења за трговину ПКС, након чега је Olesea Teajco из Бироа за техничку помоћ и размену информација представила инструмент ТАІЕХ-а.

У радном делу експерти из Румуније, Летоније и Португалије учесницима су приближили европску потрошачку регулативу у области продаје робе и пратећим гаранцијама, продаји ван пословних просторија и на даљину, а представници Министарства говорили су о начину на који је она примењена у новом Закону о заштити потрошача.

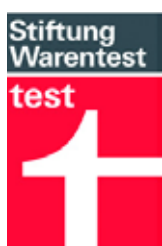
Други дан посвећен је практичним примерима примене ове европске потрошачке регулативе у Румунији, Летонији и Португалији.

Извор: АПОС у оквиру пројекта који финансира ЕУ

НЕЗАВИСНО ТЕСТИРАЊЕ УНАПРЕЂУЈЕ КОНКУРЕНТНОСТ

Prenos dobre evropske prakse

Nezavno uporedno testiranje kvaliteta robe i usluga u Evropi vrše organizacije potrošača. Stiftung Warentest više od 50 godina, vrši uporedna nezavisna testiranja i o tome informiše potrošače. Sa tim informacijama potrošači mogu da zaštite svoj ekonomski interes na tržištu, izvrše pravilan izbor i za svoj novac dobiju robu i usluge proverenog kvaliteta i tako doprinose razvoju konkurencije

Tajnost i neutralnost laboratorija

Laboratorija u kojima se obavljaju testiranja, biraju se na tenderu. U obavezi su da potpišu izjavu o neutralnosti jer ne smeju biti u sukobu interesa. Laboratorije ostaju tajna kako bi se isključila svaka mogućnost uticaja, biznisa, kompanija i političkih subjekata, na njihove rezultate.

Kriterijum testiranja zajednički posao

Predstavnici proizvođača, i potrošača uz pomoć stručnjaka su ravnopravni partneri i zajednički, pre početka svakog testiranja izrađuju kriterijume i program testiranja. Ova evropska praksa primenjena je i u Srbiji kod testiranja jestivog ulja od semena suncokreta

Nezavisne informacije u potrošačkim časopisima

Nezavisne informacije o kvalitetu testiranog ulja su na podjednaku korist i potrošača i proizvođača u Srbiji. Potrošači će kao investitori na tržištu znati koje je ulje kvalitetnije i na taj način pozitivno uticati na proizvođača da neguje odnosno poboljša kvalitet. Od ovakvog, fer odnosa, proizvodi u Srbiji biće konkurenti i na stranom tržištu.

Uzorci za testiranje, uvek se kupuju tajno u prodavnicama, kao što inače rade potrošači

Kupljeni uzorci se šifriraju kako laboratorije ne bi znale čiji proizvod analiziraju

Laboratorije koje vrše testiranje biraju se na tenderu

Odabrane laboratorije moraju potpisati izjavu o neutralnosti, kojom potvrđuju da nisu u sukobu interesa

Laboratorije prihvataju obavezu da ostanu u tajnosti.

Odgovornost za informacije snose organizacije potrošača

Analiza laboratorijskih izveštaja od strane stručnjaka

Obaveštavanje svih proizvođača o rezultatima laboratorijskih ispitivanja njihovih proizvoda

Ocenjivanje testiranih proizvoda na osnovu laboratorijskih analiza, vodeći računa o interesima i zahtevima potrošača

Rezultati se objavljuju u nezavisnim časopisima organizacija potrošača, koji ne sadrže nikakve reklame. Potrošači ih kupuju i tako pomažu da ostanu nezavisni. Ostali mediji ih prenose uz saglasnost organizacije potrošača

 РАФИНИСАНА ЈЕСТИВА СУНЦОКРЕТОВА УЉА ПРОИЗВЕДЕНА У СРБИЈИ						
Производи су тестирани у лабораторијама у Србији и Немачкој						
Назив производа	ЦВЕТ БАНАТА	ИСКОН	ДИЈАМАНТ	ПРЕМИА -робна марка	СУНЦЕ	ВИТАЛ
Порекло производа	произведено у Србији	произведено у Србији	произведено у Србији	произведено у Србији - робна марка	произведено у Србији	произведено у Србији
Цене за 1 л уља из децембра 2010.	139,90	119,00	140,90	124,90	136,90	140,90
ОЦЕНА КВАЛИТЕТА 100%	ВРЛО ДОБРО	ВРЛО ДОБРО	ДОБРО	ДОБРО	ДОБРО	ДОБРО
Сензорне анализе 40%	врло добро	врло добро	добро	добро	добро	добро
Хемијске анализе 15%	врло добро	врло добро	добро	довољно	довољно	довољно
Стабилност при високој температури 5%	врло добро	врло добро	довољно	добро	добро	добро
Понашање уља при пржењу 5%	добро	врло добро	добро	врло добро	врло добро	врло добро
Паковање 5%	довољно	довољно	добро	добро	добро	добро
Коментари	веома тешко се отвара, али је флаша стабилна	веома тешко се отвара, али је флаша стабилна	лако се отвара, али је флаша нестабилна	тешко се отвара и флаша је нестабилна	тешко се отвара, али је флаша стабилна	тешко се отвара, али је флаша стабилна
Ткоферол/Е витамин 10%	одлично	врло добро	одлично	врло добро	врло добро	одлично
Контаминенти 10%	добро	врло добро	добро	врло добро	врло добро	одлично
Декларација 10%	добро	довољно	врло добро	врло добро	врло добро	довољно
КОМЕНТАРИ	непотпуни подаци јер нема назначене температуре за складиштење	непотпуна назама количине, похваљен садржај витамина Е али није назначена његова количина, тешко читљиви подаци	декларациони подаци су коректни али тешко читљиви	декларациони подаци лако читљиви, али рекламне поруке претеране	декларациони подаци су коректни али тешко читљиви	рекламирање са срцем доводи потрошаче у заблуду, нису назначене масти, веома тешко читљиви подаци
Употребљиво до	04/11/2011	02/10/2011	07/10/2011	27/01/2012	26/01/2012	21/04/2012
Број месеци до истека рока од датума анализа јан 2011	10	9	9	12	12	15

*Редослед производа по оцени квалитета и абеди

ЦВЕТ БАНАТА

Оцена квалитета: **ВРЛО ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са веома благим окси-
дативним променама. Сензорне
анализе врло добре. Стабилно на
високој температури. Веома ви-
сок садржај Е витамина. Хемијске
анализе врло добре.

Произвођач: **ФАБРИКА УЉА
БАНАТ**, Нова Црња, Магазинска
66, тел 023 815 210
www.uljarabanat.rs
fubanat@sezampro.rs

ИСКОН

Оцена квалитета: **ВРЛО ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са веома благим окси-
дативним променама. Сензорне
анализе врло добре. Стабилан на
високим температурама. Хемијске
анализе врло добре.

Произвођач: **VICTORIA OIL А.Д.**
Шид, Бранка Ђирића 2, тел 022
712 822
www.victoriaoil.rs

ДИЈАМАНТ

Оцена квалитета: **ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са благим оксидативним
променама као сензорно својство.
Са веома високим садржајем Е
витамина и исправном декларац-
ијом.

Произвођач: **ДИЈАМАНТ
А.Д.** Зрењанин, Темишварски
друм 14, тел 023-546-310; 023-
546-230
www.dijamant.rs office@dijamant.rs

ПРЕМИА

Оцена квалитета: **ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са благим оксидативним
променама као сензорно својство.
Има висок садржај Е витамина,
декларација и етикета врло добре.

Произвођач: **DELTA MAXI Д.О.О**
(производи и пуни **СУНЦЕ А.Д.**)
Београд, Таковска 49

www.deltaholding.rs

СУНЦЕ

Оцена квалитета: **ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са благим оксидативним
променама као сензорно својство.
Има висок садржај Е витамина и
исправну декларацију.

Произвођач: **СУНЦЕ А.Д.**
Сомбор, Стапарски Пут 66, тел.
025-25-322, 025-28-344
www.sunce.co.rs
mngr.qs@sunce.co.rs

ВИТАЛ

Оцена квалитета: **ДОБРО**

Рафинисано јестиво сунцокре-
тово уље са благим оксидативним
променама као сензорно сво-
јство. Има веома висок садржај
Е витамина и најбољу оцену за
контаминанте.

Произвођач: **ВИТАЛ А.Д.** Вр-
бас, Маршала Тита 1, тел. 021-79-
55-000, 021-79-55-701
www.vital.rs info@vital.rs

*Редослед производа по оцени квалитета и абеди

ИСТРАЖИВАЊЕ

Потрошачка корпа по новој методологији:

ПОТРОШАЧКА КОРПА ЈУГА СРБИЈЕ

Суочени са сталним осцилацијама цена производа, становници југа Србије сваки месец проналазе различите начине да покрију трошкове које имају.

Студенти Економског факултета у Нишу баве се истраживањем кретања цена и вредности потрошачке корпе. Након истраживања у децембру месецу 2010. године, студенти су истраживање поновили априла 2011. године, како би упоредили висину издатака у та два периода. Притом је коришћена потрошачка корпа у чију структуру улазе следеће категорије производа: жито и производи од жита (бели хлеб-400г, црни хлеб 400г, брашно-, Фиделинка“ тип-400 1кг), поврће (кромпир 1кг, пасуљ 1кг, црни лук 1кг, бели лук 1кг), воће (наранџа 1кг, јабука 1кг, банане 1кг, лимун 1кг), свеже и прерађено месо (пилеће месо-цело пиле, јунеће месо БК-прва категорија, свињско месо БК-прва категорија, виршле пилеће, посебна салама „Карнекс“, и шункарица „Карнекс“), масноће (јестиво уље 1л „Дијамант“, маргарин за мешање 250г „Дијамант“, маргарин за мазање 500г „Добро јутро“), млеко и млечни производи (кравље млеко 2,8% мм 1л „Моја кравица“, јогурт чаша 3,2% мм 200 мл „Моја кравица“, јогурт флаша 3,2% мм 1л „Моја кравица“), остали прехранбени производи (шећер-најјефтинији 1кг, кафа-обично паковање 100г „Гранд“, кекс 150г „Плазма“, кухињска со-, „Тузланска“ 1кг, алева паприка-100г, додатак јелима-250г „Зачин Ц“, сирће-алкохолно-најјефтиније, јаја 10/1, чоколада-100г „Најлепше желе“, пиће (кисела вода 1,5л „Књаз Милош“, вода 5л „Аква viva“, кока-кола 2л, сок јабука „Нектар“ 1л, сок бресква „Нектар“ 1л, пиво 2л „Јелен“), кућна хемија (шампон за косу 400мл „Wash & Go“, паста за зубе-150гр „Colgate triple“, детерџент за прање рубља 3кг „Мерикс“, течни детерџент за суђе 0.5л „Fairly“, тоалетни папир-двослојни 4/1 „Перфекс“, средство за чишћење стакала 750мл „Мер глас“, хигијенски улошци 10/1 „Натурела нормал“, омекшивач 1л „Дуел“).

Треба нагласити да је тим студената одредио структуру потрошачке корпе у складу са прописаним количинама по званичној методологији, које су месечно потребне члановима четворочлане породице. То је на пример 16,5 кг хлеба, 5кг брашна, 3кг пилећег меса, 3кг јунећег меса, 3,5кг свињског меса, 5л уља, 4кг шећера, 80 комада јаја, 30л крављег млека, 17л јогурта...

У ову корпу нису укључени издаци за транспорт, комуникације и остала добра и услуге тако да ово представља модификовану, сужену потрошачку корпу и може се назвати минималном потрошачком корпом.

Истраживање је вршено у Нишу и Лесковцу,

обухваћени су следећи маркети: Идеа, Макси, Рода, Фамилија у Нишу и АБЦ и Рода у Лесковцу.

Минимална потрошачка корпа у Нишу износи 24.785,39 динара и већа је за 3.085,08 динара у односу на вредност потрошачке корпе у децембру, док је та разлика 1.070,25 у Лесковцу, где минимална потрошачка корпа износи 22.864,65 динара.

Истраживачи су дошли до података да је у Нишу Рода најповољнији маркет, јер ту за све намирнице треба издвојити 24.325,40 динара. Идеа најснабдевенији, док је Фамилија лоше снабдевена. Маркет који је у Лесковцу најповољнији је АБЦ и тамо минимална потрошачка корпа износи 22.744,65.

Ради упоређивања положаја који Рода има у Нишу и Лесковцу, истраживачи су утврдили да је вредност минималне потрошачке корпе у Рода маркету у Лесковцу мања за 5,83 % у односу на Ниш. Ова разлика вероватно је последица веће куповне моћи грађана Ниша.

Према подацима Републичког завода за статистику, просечна плата у Нишу је 32.207, а у Лесковцу 27.831 динара.

Ако бисмо у анализу укључили и трошкове становања, транспорта, комуникација и осталих добара и услуга који укупно износе 15.869 динара, а добијени су на основу података РЗС о томе колико % својих примања четворочлана породица издваја за то, а и ако бисмо додали трошкове станарине за коју су подаци оквирно утврђени на бази истраживања чланова тима и који су у Нишу око 150 € (приближно 15000 динара), а у Лесковцу 100 € (приближно 10000 динара) добија се да је укупна вредност просечне потрошачке корпе у Нишу 55.654,39 и 48.733,65 у Лесковцу.

Упоредна анализа просечне потрошачке корпе и плате за Ниш и Лесковац дата је у табели на крају текста.

Очигледно је да плата у Нишу није довољна за покриће свих трошкова и разликује се за 23.447,39 динара. Ни плата у Лесковцу не може да задовољи све потребе једне просечне четворочлане породице. Разлика између плате и минималне просечне потрошачке корпе увећана за наведене трошкове у Лесковцу је 20.902,65 динара.

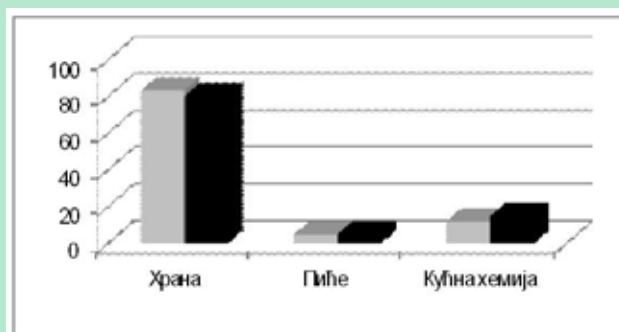
На основу приложеног графика на крају текста уочавамо да се и даље највећи део корпе троши на храну чак 83,3%, на пиће 4,7%, а на кућну хемију 15%, док је у децембру однос био 80,22% за храну, 4,94% за пиће, 14,84% за кућну хемију. На графикону је однос ових категорија у минималној потрошачкој корпи за април приказан светлом бојом, а за децембар тамном бојом.

Из следеће табеле се види тенденција пораста цена неких производа од децембра до априла.

Производи	Цене	
	31.12.2010.	30.04.2011.
1.жито и производи од жита		
1.1.бели хлеб-400г	34,99	43,99
1.2.црни хлеб400г	33,99	44,99
2. свеже и прерађено месо		
2.1.пилеће месо-цело пиле	149,99	259,99
2.4.виришле пилеће	128,99	259,99
3.млеко и млечни производи		
3.1.кравље млеко 2,8%,мм 1л „Моја кравица“	78,00	8,99
3.2.јогурт чаша 3.2%мм 200 мл	17,99	17,49
3.3.јогурт флаша 3,2% мм 1л „Моја кравица“	89,99	91,99

ПЕРИОД	НИШ	ЛЕСКОВАЦ
ДЕЦЕМБАР 2010	21.700,31	21.794,40
АПРИЛ 2011	24.785,39	22.864,65
РАЗЛИКА	+3.085,08	+1.070,25

Град	НИШ		ЛЕСКОВАЦ	
	децембар	април	децембар	април
Плата	31467,00	32207,00	26520,00	27831,00
Потрошачка корпа	49152,39	55654,39	43756,69	48733,65
РАЗЛИКА	- 17685,39	- 23447,39	- 17236,69	- 20902,65

Подацима до којих се дошло након анализе само се потврђује оно што сви свакодневно осећамо и у нашим кућним буџетима, стандард живота становника југа Србије опада из периода у период. Плате су мале и недовољне за наше основне потребе и притом нередовне.

Студенти друге године Економског факултета у Нишу, који су радили истраживању су: Инес Пријић, Данијела Стакић, Јелена Илић, Марина

Стојановић, Милена Аранђеловић, Милена Коцић, Сања Стојичић и Зоран Страхињић. Студенти четврте године Никола Ристић, Марица Петровић и Јелена Младеновић били су координатори, а ментор тима студената је проф.др Бобан Стојановић. Истраживачки тим се обавезује да наредне анализе врши по новој методологији усклађеној са међународним стандардима.

ИСИТИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ПИЛЕЋЕГ МЕСА

- СВИ ИСПИТАНИ УЗОРЦИ ДОБРОГ КВАЛИТЕТА -

Пројектним задатком Градска организација потрошача Лесковац у партнерским задацима са Центром за заштиту потрошача „Форум“ из Ниша, а у сарадњи са Републичком ветеринарском инспекцијом и овлашћеном лабораторијом Ветеринарског специјалистичког института „Ниш“ у Нишу извршила је узорковање и испитивање квалитета пилећег меса на југу Србије. Ово испитивање квалитета производа је четврто у низу. Средства за ове намене обезбеђена су Пројектом под називом „Одрживи развој организације потрошача“ који финансира Европска унија. Дужност нам је да информишемо јавност и потрошача о испитаним резултатима. Приликом испитивања ове врсте производа није пронађено неисправно пилеће месо. Потрошачима препоручујемо да безбедно користе овај производ од произвођача и у продајним објектима у којима смо извршили испитивање.

Пилетина је у свету врло популарна намирница захваљујући извршном укусу, нутритивној вредности и припреми могућој на више начина. Као месо, пилетина представља примарни извор протеина, а одлична је замена за црвено месо.

Студије су показале да старија популација има смањен унос протеина, због тога конзумација пилећег меса значајно може побољшати њихово здравствено стање. Људи који једу месо, али желе да смање унос масти, требало би да једу пилетину. Према смерницама пирамиде правилне исхране пилетина је у групи заједно с осталим, рибом, јајима, махунаркама и орашастим плодовима. Пилеће месо је лако сварљиво, високе биолошке вредности и дијететске намене. Може се припремити

на различите начине, што утиче на нутритивну вредност оброка. Ово месо садржи беланчевине у оптималним количинама чиме осигурава организму готово половину дневних потреба.

Када говоримо о садржају масти у пилећем месу, то се углавном односи на мононезасићене и ниску количину засићених масти па конзумирање пилећег меса знатно не утиче на повћање нивоа холестерола у крви. Најнижи садржај масти имају пилеће бело месо, следе батак, карабатак и на крају пилећа крила која имају највећи садржај масти. Уклањањем кожице након припреме знатно се смањује целокупни садржај масти.

Енергетска вредност зависи од врсте пилећег меса и начину припреме – просечно износи око 220 ккал/100 г оброка. Пилетина је одличан извор витамина и минерала: ниацина, витамина Б6, пантотенске киселине, фосфора, цинка и селена; добар је извор витамина Б2, Б12 и гвожђа; док је осредњи извор магнезијума и витамина Б1.

Ови нутријенти су у највећој мери заступљени у немасном месу. У кожици и масти налазе се мање количине фолне киселине и у масти топлјивих витамина А и Е.

Садржај беланчевина у месу не карактерише у потпуности његову хранљиву вредност. То је због тога што се упоредо са пуновредним беланчевинама у месу налазе и непуновредне беланчевине. Због тога хранљива вредност меса треба да се одређује или по аминокиселинском саставу или по количини пуновредних беланчевина.

Ред. бр.	ПРОИЗВОД	ПРОИЗВОЂАЧ	Продајни објекат	Органо-лептички преглед	Микро-биолошко испитивање	Присуство резидуа, антибиотика и сулфонамида
1	Замрзнута пилетина спремна за роштиљ	„Матијевић“ Нови Сад	Продавница бр.69 „Матијевић“ у Нишу	одговара	усаглашено	није утврђено
2	Батак и карабатак, пилетина А класе	„Агрожив“ кланица живине Житиште	Метро Cash& Carry Ниш	одговара	усаглашено	није утврђено
3	Пилетина припремљена за роштиљ	„Агрожив“ АД Панчево	„Вабит“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
4	Пилетина А класе	„Винерс компани“ Јагодина	„Орион“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
5	Пилетина припремљена за роштиљ	„Винђија“ ДОО Лајковац, кланица Планидиште	„АБЦ“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
6	Пилетина припремљена за роштиљ	„Агрожив“ АД Панчево	ТП „Феникс“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
7	Пилетина припремљена за роштиљ	„Живинопродукт“ Ристовац	Маркет „Југожив“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
8	Батак и карабатак, пилетина А класе	„Агрожив“ АД Житиште	„Идеа“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
9	Пилетина припремљена за роштиљ	„Агрожив“ АД Панчево	„Спин“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
10	Пилетина А класе, груди бело месо	„Агрожив“ АД Панчево	ДОО „Бојан трейд“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
11	„Цекин“ пилећи филе од груди	„Винђија“ Лајковац	Хипермаркет „Златан траг“ Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено
12	„Цекин“ пилетина припремљена за роштиљ	„Винђија“ Лајковац	Cash& Carry Рода Лесковац	одговара	усаглашено	није утврђено

Стандард

ПОТРОШАЧКИ БАРОМЕТАР ЗА ДЕЦЕМБАР 2010 И ЈАНУАР 2011.године

ДЕЦЕМБАР 2010

Просечна потрошачка корпа 39.779,09 динара (за 4-члано домаћинство)

Просечна зарада

	Привреда	Укупно
Србија	37020,00	39580,00
Београд	49198,00	49987,00
Нови Сад	44687,00	46643,00
Крагујевац	30418,00	35833,00
Ниш	27121,00	34201,00
Бор	38193,00	39420,00
Зајечар	32394,00	36020,00
Пирот	29942,00	32836,00
Прокупље	22678,00	29111,00
Лесковац	25965,00	31784,00
Врање	27496,00	30691,00

ЈАНУАР 2011

Просечна потрошачка корпа 53.174,07 динара (за 3-члано домаћинство)

Просечна зарада

	Привреда	Укупно
Србија	-	34009,00
Београд	-	42059,00
Нови Сад	-	37892,00
Крагујевац	-	30154,00
Ниш	-	29307,00
Бор	-	36369,00
Зајечар	-	28174,00
Пирот	-	31177,00
Прокупље	-	24129,00
Лесковац	-	25668,00
Врање	-	30307,00

ЗАКЉУЧАК:

- Ни просечна јануарска зарада у Београду не покрива цену просечне потрошачке корпе за трочлано домаћинство.
- Просечна јануарска зарада на нивоу Републике Србије покрива свега 64 % цене просечне потрошачке корпе за трочлано домаћинство.
- Просечне јануарске зараде у највећем броју општина у региону Јужна и Источна Србија се крећу око 50 % цене просечне потрошачке корпе за трочлано домаћинство.
- Највиша јануарска зарада у привреди Републике Србије је у општини Костолац и износи 73.850,00 динара.
- Најнижа јануарска зарада у привреди региона Јужна и Источна Србије је у општини Ниш - Палилула и износи 18.555,00 динара, која покрива свега 35 % цене просечне потрошачке корпе за трочлано домаћинство.

**ЗАКЉУЧАК О РАВНОМЕРНОМ РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ИЗВЕДИТЕ САМИ !?**

КОМЕНТАР

И овог пута, као и много пута раније, на отворено писмо, које је Центар за заштиту потрошача ФОРУМ упутио Влади Републике Србије, нико није одговорио, већ је Влада одобрила повећање цене електричне енергије, чиме је послата порука да грађани Србије треба да покривају губитке ЕПС-а насталих пљачком у руднику Колубара.

Отворено писмо Влади Републике Србије:

ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА ЈЕ ОБАВЕЗА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (члан 90. Устава Републике Србије)

Велики број грађана се ових дана обраћа Центру за заштиту потрошача ФОРУМ са захтевом да се дигне глас против ЕПС-а и његовог монополског понашања.

Сазнање, поводом пљачке грађана Србије преко рудника Колубаре је превршило сваку меру. Уосталом није то први пут да се преко ЕПС-а пљачкају грађани Србије. Сећамо се и њиховог “чувеног” директора који је куповао читав ланац станова на рачун грађана Србије.

А онда се ЕПС јавља са захтевом за повећање цене електричне енергије, машући цифрама велког дуговања грађана према ЕПС-у.

А шта је ЕПС урадио да се ти дугови смање?

Ништа!?

На наше предлоге за решавање дуговања грађана, упућене Влади Републике Србије и Министарству Енергетике, никада нисмо добили одговор.

Заправо, ЕПС константно ради на томе да се ти дугови енормно увећавају:

- Камату на дугове зарачунава како они кажу “конфорном” методом, чиме је дуг вишеструко увећан, иако према Закону о облигационим односима право на овакав обрачун камате имају само банке.
- У земљи Србији, не мали број грађана живи годинама без електричне енергије, јер им је због дугова ЕПС ускратио снабдевање, али им се редовно достављају рачуни у којима стоји да је потрошња 0 (нула) али им се фактурише обрачунска снага, мерно место и наравно “конфорна” камата, тако да иако им је снабдевање ускраћено њихова се дуговања и даље енормно увећавају.
- Квалитет испоручене електричне енергије је у великом броју насеља испод прописаног стандарда, чиме се увећава потрошња електричне енергије – што значи да су на тај начин грађани приморани да троше више електричне енергије, а наноси се и штета електричним уређајима грађана. Међутим ЕПС свим потрошачима доставља фактуре за испоруку електричне енергије стандардног квалитета, чиме су потрошачи оштећени јер добијају производ (електричну енергију) другог или трећег квалитета.
- Укупан збир обрачунске снаге коју преко рачуна ЕПС наплаћује грађанима Србије је већи од производних капацитета ЕПС-а, што значи да ЕПС савког месеца грађанима продаје оно што нема, што по новом Закону о заштити потрошача спада у домен НЕПОШТЕНОГ ПОСЛОВАЊА, за шта су предвиђене и санкције.
- И поред тога, што ЕПС редовно упозорава грађане да је електрична енергија скупа и да не треба да се користи за грејање, већина објеката ЕПС-а се греје управо на ту скупу енергију и наравно ту потрошњу плаћају грађани Србије, јер се то приказује као губитак у систему.
- У Агенцији за енергетику, која би требало да контролише рад ЕПС-а а од 2012. године и да одобрава цене енергената, нема представника организација потрошача, па Агенција представља истурено одељење Министарства енергетике, што је потпуно неприхватљиво. У земљама у окружењу у овим Агенцијама су заступљени и представници организација потрошача.

Због свега овога, грађани траже да се не одобри повећање цене електричне енергије, већ да се опљачкани новац из рудника Колубара врати у ЕПС и да се:

- прекине са увећавањем дугова ионако сиромашних грађана Србије,
- утврде стварни дугови грађана и да се приступи њиховом решавању,
- грађанима наплаћује само ставрно утрошена електрична енергија,
- у Савету Агенције за енергетику, који према нацрту Закона о енергетици броји 5 чланова, измени састав Савета тако да најмање дава члана буду из организација потрошача,
- уведе ред у пословању целокупног система ЕПС-а.

Ниш, 07.02.2011. године

И у Хрватској потрошачи скупо плаћају стамбене кредите
Извор: Вечерњи лист

Hrvat za stan vraća 45 tisuća eura više od Slovenca

Već i sam pogled na visinu kamatnih stopa u zemljama u kojima su rizik i cijena novca niži dovoljan je za spoznaju kako je kreditno zaduženje zapadno od naših granica mnogo povoljnije.

No koliko je ta razlika šokantna i opipljiva, vidljivo je iz usporedna izračuna otplate stambenog kredita u hrvatskim i slovenskim bankama.

I jedne i druge na upit su nam poslale uvjete otplate stambenog kredita od 100 tisuća eura na 20 godina, a razlika je u ukupnom iznosu koji klijent vrati banci od 36.036 eura do 45.874 eura. Nije li to 45 tisuća razloga da hrvatski građani, ako se već moraju zadužiti, prouče svaku, pa i najmanju mogućnost podizanja stambenog

Procjena rizika

Više od 80 tisuća eura kamata i naknada na isti će kredit uzeti i Zagrebačka banka, a tek nekoliko stotina eura manje Erste i Hypo.

Najpovoljnija je trenutačno Splitska banka koja će naplatiti "samo" 71.718 eura troškova kredita. No u stvarnosti su troškovi još veći, posebno nakon proširenja javnobilježničkih ovjera, kao što je solemnizacija, na zadužnice i isprave o zapljeni. Plaća se i solemnizacija ugovora o kreditu, procjena nekretnine, a klijent snosi i trošak sklapanja police osiguranja koju traži banka. Čak i ako se uzme u obzir da bi strana banka, u ovom slučaju slovenska, hrvatskom državljaninu naplatila veću

kredita ondje gdje je trava zelenija?

Mama-banka ista, ali..

Klijenti koji se zaduže 100 tisuća eura u, hrvatskim građanima omraženoj, Novoj Ljubljanskoj banci, poslije 20 godina vratit će ukupno 141.141 euro, uz kamate od 3,64 posto. U slovenskoj Raiffeisen banci taj je iznos još niži – 135.682 eura uz kamate 3,16 posto, a njihovoj će hrvatskoj podružnici platiti 178.936 eura, uz kamate 6,5 posto.

Prema trenutačnim uvjetima, najlošije će proći u OTP-u, gdje će uz kamatu od 5,90 u prvoj godini otplate, a kasnije 6,75 posto, u konačnici banci vratiti čak 181.556 tisuća eura; 81 tisuća eura kamata dovoljna je za još jedan pristojan stan u glavnom gradu Hrvatske.

kamatu, teorijski ta razlika ne može dosegnuti 35 ili 45 tisuća eura koliko su u nas krediti skuplji. Sve je ostalo procjena boniteta i rizika klijenta, o čemu ovisi kreditna odluka strane banke.

- Prvi siječnja 2011. prestala je vrijediti odredba Zakona o deviznom poslovanju koja je propisivala da su hrvatski državljani obvezni sredstva financijskih kredita iz inozemstva prenijeti na račun banke sa sjedištem u Hrvatskoj. Ako je u Sloveniji odobren gotovinski kredit, novac se može podići izravno s računa u inozemstvu i unijeti u zemlju, uz prijavu carinskom djelatniku, ako je iznos veći od 10 tisuća eura - objašnjavaju u Ministarstvu financija.

No kako se kod stambenih kredita ne isplaćuje gotovina, na iznos devizne doznake u inozemstvo naplaćuje se cijena od nekoliko promila do nekoliko postotaka iznosa kredita. Konverziju tečaja slovenska će banka provesti po svom prodajnom tečaju za kune.

Пројекат "Consumers S.O.S." ЦЕНТРИ ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА

НИШ – Саветовалиште за заштиту потрошача
Седиште Саветовалишта:
Ул. Генерала Боже Јанковића 9/III
18 000 Ниш
Радно време Саветовалишта: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Телефон: 018 / 525-040
Моб. 064 / 11-97-301
Секретар Саветовалишта:
Јелена Ђорђевић, дипл.правник
E-mail: forumsavetovaliste@open.telekom.rs

БОР – Повереништво за заштиту потрошача
Седиште повереништва:
Улица Моше Пијаде бр. 19,
30 000 Бор
Радно време Повереништва: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Телефон 030 / 423-749,
Моб. 064 / 29-35-876
Повереник Марија Пешић
E-mail: office@arbor.org.rs

ЗАЈЕЧАР – Повереништво за заштиту потрошача
Седиште повереништва:
Насеље Краљевица, зграда Б – 3,
улаз бр. 1, стан бр. 15,
19 000 Зајечар
Радно време Повереништва: Сваког радног дана од 14 до 18 сати
Телефон 019 / 430-229,
Моб. 064 / 94-06-547
Повереник Миодраг Костић, дипл.еци
E-mail: kmiodrag@hotmail.com

 ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Министарство пољопривреде,
трговине, шуматства и водопривреде
Одељење за заштиту потрошача
ЦЕНТАР ЗА ЗАШТИТУ ПОТРОШАЧА
 0800-103-104
Бесплатан позив
сваког радног дана од 9 -16 часова
Информација, помоћ, савет за ваш потрошачки проблем!

ПИРОТ – Повереништво за заштиту потрошача
Седиште повереништва:
Улица Ђирила и Методија бр. 7,
10 000 Пирот
Радно време Повереништва: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Телефон 010 / 310-901 i 311-943,
Моб. 064 / 16-91-815
Повереник Слађана Манчић, дипл.еци
e-mail: sladjana.mancic@pirgos.rs

ЛЕСКОВАЦ – Саветовалиште за заштиту потрошача
Седиште Саветовалишта:
Улица Војводе Мишића бр. 22
16 000 Лесковац
Радно време Саветовалишта: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Секретар саветовалишта:
Марија Марковић
Телефон 016 / 256-859
Моб. 063 / 85-80-205
E-mail: milic.markovic@gmail.com

ПРОКУПЉЕ – Повереништво за заштиту потрошача
Седиште повереништва:
Улица Даринке Несторовић бр. 30
27 000 Прокупље
Радно време Повереништва: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Телефон 027 / 321-637, 027 / 324-731
Моб. 064 / 20-77-003
Повереник Снежана Апостоловић, еци
E-mail: snezaoop@krstarica.com

ВРАЊЕ – Повереништво за заштиту потрошача
Седиште повереништва:
Улица Баба Златина бр. 23
17 000 Врање
Радно време Повереништва: Сваког радног дана од 10 до 14 сати
Телефон 017 / 400-694
Моб. 063 / 43-16-54
Повереник Живко Стаменковић, дип. еци
E-mail: zivkosvr@gmail.com

Издање:

Издавач:

Центар за заштиту потрошача ФОРУМ
Улица генерала Боже Јанковића 9/III
18000 Ниш
Телефон: 018 / 525 – 040
Мејл: forumnis@open.telekom.rs
Сајт: www.forum-nis.org.rs

Садржај овог часописа је искључива одговорност издавача и не одражава ставове и мишљење Европске уније

Уреднички колегијум:

Мр. Јован Јовановић
Милић Марковић
Богомил Николов

Секретар:

Јелена Ђорђевић, дипл.правник

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
659

АКТИВНИ потрошачи / главни и одговорни уредник Живота Цветковић. - 2011, бр. 5-
- Ниш : Центар за заштиту потрошача „Форум“, 2010-. - 28 cm
ISSN 2217-3811 Активни потрошачи
COBISS.SR-ID 179280652

Делегација Европске уније у Републици Србији
У оквиру пројекта „Јачање дијалога између организација цивилног друштва Србије и ЕУ“ који финансира Европска унија